

OPERENÉ SLNKO

FRITHJOFA SCHUONA

»– Frithjof Schuon a severoamerickí Indiáni –«

„Ak by už nebolo žiadneho Indiána, ak by všetko čo bolo indiánske pominulo, preda len by indiánsky Duch prežil v Božskej nezmerateľnej, divokej a panenskej Prírode; žil by na týchto šírych, požehnaných prériách v búrkovom i ľahkom vetre, v skalách i blesku, vo všetkých riekach, prameňoch, lesoch a horách; v žiarivom dni i tichej noci.“

⟨F.Schuon⟩

Pre človeka, čiastočne oboznámeného s osobnosťou Frithjofa Schuona, jedného z najväčších náboženských mysliteľov a metafyzikov 20. storočia, je zrejmé, že mu neostala skrytá ani spiritualita severoamerických Indiánov. Schuonovej schopnosti preniknúť do vnútorných dimenzií Islámu, Hinduizmu, Buddhizmu, Kresťanstva¹ a odhaliť samotnú podstatu autentických náboženstiev sveta - ich „transcendentnú jednotu“ - neostala utajená ani hĺbka spirituality tradičnej nomádskej spoločnosti pôvodných obyvateľov severnej Ameriky. Jeho

¹ Aj v nasledujúcom texte zachováваме mená náboženstiev a ich stúpcov, aj iné pomenovania kľúčových pojmov s veľkým začiatčným písmenom tak, ako ich označuje vo svojich textoch F. Schuon.

schopnosť pretlmočiť a pretaviť ju do slov, ktoré rezonujú s Pravdou v nás ukrytou, vyústila do knihy *Operené Slnko*, z ktorej citujeme a uvedieme niekoľko kapitol.

Schuonova náklonnosť k americkým Indiánom bola zasiata už v ranom veku. Spomienky jeho starej matky na mladosť a priateľstvo s Indiánom Spievajúcou labuťou, za ktorého by sa bola vydala, ak by nepricestovala do Európy, podnietili Schuonov záujem.

Jeho prvé stretnutie so svetom amerických Indiánov sa viaže na obdobie keď mal 15 rokov (1923) a navštívil nemecký cirkus so skutočnými Siouxi. Každý deň navštevoval cirkus, aby sa s Indiánmi rozprával. V tom období bola už tradičná kultúra amerických Indiánov výrazne a „úspešne“ potlačená. Jednostranný proces kultúrnej asimilácie trval v tej dobe už štyri desaťročia a až do roku 1934 bol tento proces podporovaný aj policajnou silou. Situácia sa začala meniť tzv. „Re-organizačným aktom“. Po zrušení zákazu tradičných rituálov, ceremónií a nosenia tradičného odevu sa v rezerváciách okamžite rituálne tancovalo. Avšak päťdesiat rokov zanechalo svoje stopy a mnohé tradície predkov sa nezachovali v pôvodnej podobe. Druhá svetová vojna, v ktorej bojoval veľký počet amerických Indiánov, znamenala taktiež veľké zahradenie už beztak prerušeného toku života Indiánskej kultúry.

V tomto období sa Schuon výrazne angažoval o sprístupnenie a zachovanie spirituality amerických Indiánov a jeho neomylná intuícia ho viedla k najvýznamnejšej postave lakotskej duchovnej tradície, k Čiernemu jeleňovi. Než sa oboznámime s textami F. Schuona priblížme si, ako sa nám zachovalo rozprávanie Čierneho jeleňa v textoch J. Neihardta a J. E. Browna. Tým sa nám odhalí jej význam, ktorý zohrala v živote F. Schuona konkrétne a na Západe všeobecne.

» Čierny jeleň «

Po červenej ceste v bielom svete

V roku 1932 vyšla kniha spomienok *Rozprávanie Čierneho jeleňa* z pera J.G. Neihardta. V tomto období sa výrazne neprejavoval seriózný záujem o štúdium Indiánskej a šamanskej spirituality. Predsudkami zakalená myseľ západného človeka sa len pomaly prečisťovala. Hoci spomienky Čierneho jeleňa nachádzali odozvu v druhej polovici päťdesiatych rokov, predsa len, zdá sa, nebol záznam rozprávania Čierneho jeleňa verným, resp. plným odrazom skutočnosti.

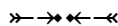
Keď Schuon inicioval stretnutie J.E. Browna s Čiernym jeleňom, predvídal, že rozprávanie Čierneho jeleňa zaznamenané Neihardtom je len fragmentom celej mozaiky spirituálneho dedičstva Siousov. Medzi knihami *Rozprávanie Čierneho jeleňa* od Neihardta a *Posvätná fajka* od J.E. Browna je približne pätnásťročný rozdiel. Rozdiel v prístupe k lakotskej spiritualite oboch autorov bol často zdrojom protirečení a kritiky. Zatiaľ čo kritici vyčítajú Neihardtovi nedostatok objektivity a antropologických vedomostí na jednej strane a literárnu vyspelosť na úkor duchovného prieniku do hĺbky lakotskej tradície na strane druhej, je nutné uznať, že Čierny jeleň sám predvídal príchod belocha a zveril mu svoje rozprávanie.²

² Zostručnenie zdĺhavého opisu vízie a poetickjšia expresia slov svätého muža je pre čitateľa prístupnejšia. Možno dokonca polemizovať i o tom, že Neihardt dokázal vyjadriť zrozumiteľnejšie to, čo chcel sám Čierny

Rozprávania Čierneho jeleňa bolo zaznamenávané tesnopisom, s krátkymi objasňujúcimi poznámkami, manželkou autora. Je pochopiteľné, že pri takejto forme písania sa mnoho vytratí a reinterpretuje. Okrem toho sa vyhol téme katolicizmu v živote Čierneho jeleňa.³ Neihardt z rozprávania tohto výnimočného človeka pochopí, že život na prériách je minulosťou, vízia Čierneho jeleňa nenaplnená, strom života vyschnutý.⁴

Dnes už ťažko posudzovať motívy, ktoré viedli k neúplnému záznamu rozprávania, no napriek všetkým kritikám nemožno neuznať prínos, ktorý spoveď Čierneho jeleňa mala a dodnes má pre mnohé generácie. Plynie z nej neustávajúce poučenie pre tých, ktorých priťahuje nielen spiritualita Indiánov ale i religionistika a mystika⁵ všeobecne.

Jeden z posledných svätcov pôvodných obyvateľov Ameriky potvrdzuje svojim životom vždy prítomnú možnosť manifestácie Večnej Sophie v ľudskej bytosti naprieč rozličným duchovným náukám, náboženstvám a samozrejme časovo-priestorovým vymedzeniam.⁶

jeleň povedať i keď ďalšia vlna kritik sa niesla práve na odsúdení, najmä zo strany niektorých Lakotov, zverenia múdrosti Siousov postavenej na ústnom predávaní, písanému textu.

³ To spôsobilo nemnohé „vrásky“ jezuitským misionárom v Pine Ridge Reservation, ktorým sa zdalo, že Čierny jeleň-úspešne konvertovaný Indián (a navyše horlivý katechét) ešte stále verí „pohanským poverám“. Na svoju obhajobu pred misionármi Čierny jeleň priznáva, že o nezahrnutí katolíckej časti jeho života do knihy nevedel. Návrat k „pohanským“ rituálom náboženský predstavitelia kresťanstva ostro odcudzovali. Čiernemu jeleňovi to bolo ľúto, ale hnev kňazov bol dôkazom ich nevedomosti. Podľa Čierneho jeleňa bol Wakan Tanka šťastný, pretože to bola Jeho vôľa, aby oživil pôvodné tradície. Na pôde rezervácie Pine Ridge došlo i k priamej konfrontácii. Po výčitkách a ostrej kritike sa Čierny jeleň rozhovoril na obhajobu duchovnej cesty Lakotov - až nakoniec dotýčný kňaz stratil argumenty a odfrčal na svojom aute.

Čierny jeleň bol rád, že má medzi katolíkmi i podporovateľov, najmä Otca Galla (ktorého ešte spomenieme neskôr). Duálnej participácii na katolicizme a lakotských tradíciách predkov Čierneho jeleňa sa podrobne venuje H. Oldmeadow v *Black Elk, Lakota Visionary*, World Wisdom, Inc. 2018, s. 99-113.

⁴ V knihe sa zaoberal životom Čierneho jeleňa len do roku 1890 - mladosťou, víziami, účasťou vo Wild West Show Buffalo Billa-(kvôli neľahkej situácii v rezervácii a možnosti spoznať život bieleho človeka, či privyrobiť si, cestoval so show až do Veľkej Británie, kde sa dokonca stretáva s kráľovnou, ktorá na adresu vznešenosti a dobrosrdečnosti Indiánov nešetrí superlatívami. (Pripomeňme, že aj Luther Standing Bear strávil jednu sezónu, v r. 1902 s Indiánmi v tejto Show a stretol sa s kráľom Edwardom. Opisuje to vo svojej autobiografii: *My People, the Siouxs*). V období rozprávania Čierny Jeleň pracoval v rezervácii ako pomocník v obchode a do konca storočia, než konvertoval, vykonal niekoľko liečiteľských obradov. Podrobnejšie sa tejto časti života Čierneho jeleňa venuje J. Ulrich v *Doslove Mluví Černý jelen*, Praha, Hynek, 1998).

⁵ Mystika v pôvodnom zmysle pojmu znamená uviesť, iniciovať a v kresťanskej tradícii zatvoriť ústa a oči a zažiť tajomstvo. Ide teda prevažne o nadzmyslovú komunikáciu s Božským svetom, vyskytujúcu sa tak v šamanskom prostredí pôvodných kultúr ako aj v organizovaných náboženských svetoch Západu a Východu avšak bez dnešných konotácií so všetkým tajomným, záhadným, či dokonca temným. Mystika v Tradícii Lakotov nie je len nadprirodzenou skúsenosťou jednotlivca žijúceho v kontakte s prírodou. Naopak, jednotlivec musí byť pre mystickú skúsenosť pripravený celoživotnou intenzívnou a úprimnou účasťou na mýtoch, očisťovacích rítocih v rámci jazyka kmeňa a jeho „umeleckých foriem“, sprevádzaný múdrosťou výnimočných duchovných vodcov kmeňa.

Čierny jeleň bol jedným z posledných veľkých svätcov a liečiteľov. Ako sme už vyššie uviedli, nie každý liečiteľ je svätec ale každý svätec má schopnosť liečiť. Svätca z neho učinila mimoriadna schopnosť (dar) vidieť najvyššie prejavy Wakan Tanku, ktorými bolo Slnko. „*Kráčal som ďalej sám a načúval piesni, ktorú slnko spievalo na svojej ceste nahor.*“ V tejto piesni slnko predstavuje životodarnú silu, život sám: „*Do stredu kruhu ľudí blaho prinášam ... štvornohým a dvojnohým som dal dar chôdze, okrídlencom povetria dar lietania. Moju tvár je vidieť. Už prichádzam. Je to môj deň, mnou posvätený.*“⁷

„Vidieť posvätné“, tak ako Čierny jeleň, znamená vidieť skutočnú podstatu všetkého stvorenia, vidieť veci v celku, v univerzálnom kontexte a teda pochopiť rozdiel medzi ilúziou a Realitou, medzi *Mája* a *Átmá*, akoby povedali Hinduisti. Bez koncentrácie a pokorného života ako i bez zásahu milosti nie je možné „vidieť posvätné“, (a už vôbec nie vďaka plateným šamanským kurzom).⁸

Po vízii už človek nie je tým, kým bol pred ňou. Aj kmeňový *wičaša wakan* videl, že dieťa (Čierny jeleň) je obdarené zvláštnou mocou: „*uvidel som, že mu telom prestupuje sila, ktorá žiari ako svetlo.*“⁹ Sám deväťročný Čierny jeleň tú silu cítil aj keď si ju v tej chvíli nevedel vysvetliť a porozumieť poslaniu, ktoré mu bolo zverené. Keďže mal možnosť nahliadnuť do sveta nad svetom, ktorý bol krajší a jasnejší ako ten, v ktorom žil, nevedel sa dlhší čas vrátiť do bežnej reality. Všetko mu pripadalo podivné a vzdialené a vyhľadával samotu ešte ďalších dvanásť dní. O vízii dlho nedokázal hovoriť ani s ľuďmi, ktorým dôveroval najviac. Mnohí v ňom už nevideli dieťa, mali pocit akoby by bol starým mužom. Čierny jeleň už nedokázal len tak vziať život a aj pri zabití malej žabky mu bolo do plaču.

Získanie moci zjavenej vo vízii nie je dosiahnuteľné bez zopakovania, rekapitulácie vízie na zemi. Na tú sa osemnásťročný Čierny jeleň, keď sa impulzy k nej ozývali nástojčivejšie, po konzultácii s radou starších a po výklade vízie podujal.¹⁰ Čierny jeleň sa neskôr stáva duchovným vodcom Oglalských Siouxov, svätým mužom a liečiteľom, ktorého uznanie sa rozšírilo ďaleko za hranice prérií.

Hoci sa spomínanie v knihe *Black Elk Speaks* končí zúfalstvom nad situáciou v rezerváciách, svetlo vízie preda len prebodne temné mraky nešťastia a naplní sa o niekoľko rokov neskôr.

⁷ Mluví Černý jelen, s. 47.

⁸ Na skúsenosť posvätného videnia odkazuje aj Sv. Pavol v liste Korintňanom (13, 12): „*Doteraz totiž vidíme len hmlisté obrazy, akoby v zrkadle, ale potom tvárou v tvár. Doteraz poznám čiastočne, ale potom poznám tak, ako aj mňa poznal (Boh).*“ A v druhom liste Korintňanom (4, 12) dodáva, že to, čo je viditeľné, je do času ale to, čo je neviditeľné (a čo je možno vidieť len posvätným zrakom) je naveky. Podobne je to s vyjadrením toho, čo bolo spoznané v Duchu, „*Veď to už nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás.*“ (Mt. 10, 20)

⁹ J.G. Neihardt, *Mluví Černý jelen*, Volvox Globator, Praha 2014, s. 47

¹⁰ Pokiaľ Indián nezrealizoval svoju víziu, neuskutočnil povinnosť rekapitulácie vízie, bol akoby v moci ducha vízie. V mnohých piesňach, ktoré nahrála F. Densmore v rokoch 1910-1913 sa spieva, že je Indián v moci, doslova, že ho duch zvieraťa, kameňa, hromu „vlastní“. (F. Densmore, s. 120).

V roku 1946 podnietil Schuon amerického vzdelanca Joseph Epes Browna, aby Čierneho jeleňa vyhládal.¹¹ Dúfal, že bude môcť zaznamenať a zachovať znalosti a múdrosť tohto pamätníka a niektorých ďalších, ktorí v tom čase ešte žili. J. E. Brown bol úspešný a výsledkom jeho stretnutia i spolužitia s Čiernym jeleňom a jeho rodinou počas dvoch rokov bola kniha: *The Sacred Pipe: Black Elk's Account of the Seven Sacred Rites of the Oglala Sioux*, (*Posvätná fajka, rozprávanie Čierneho jeleňa o siedmich posvätných rítoch Oglalských Siousov*) vydaná aj vďaka Schuonovej pomoci vo francúzštine v r. 1952. Joseph Epes Brown trávil dlhé hodiny v spoločnosti Čierneho jeleňa, ktorý jeho príchod predvídala. Zapísal všetko, čo mu Čierny jeleň vyrozprával. Bola to asi jedna z posledných možností ako zaznamenať lakotské tradície a spiritualitu cez osobný príbeh nazerania na svet (v časoch, keď nádej na vzkriesenie pôvodného života Lakotov pomasla v dramaticky meniacej sa atmosfére Ameriky). Brown ostával v kontakte s rodinou Čierneho jeleňa a inými indiánskymi vodcami aj v nasledujúcom období a rozsiahlou korešpondenciou, ale i osobnými návštevami informoval Schuona. Dva Schuonove listy adresované Čiernemu jeleňovi, mu do lakotštiny preložil jeho vlastný syn Benjamín Čierny jeleň. Na Čierneho jeleňa mali listy veľký vplyv. Čierny jeleň neskôr adoptoval Schuonovho brata Ericha Schuona, trapistického mnícha za svojho duchovného syna, ktorý Siousov taktiež podporoval v oživení ich náboženského života a praxe rituálov. Sám sa naučil lakotsky a dopisoval si s Brownom, ktorý aj jeho informoval o svojich cestách.¹²

Na tomto mieste je vhodné uviesť aj iné výsledky úsilia J. E. Browna, ktoré sa stali živnou pôdou pre revitalizáciu indiánskej Tradície. Brown precestoval niekoľko rezervácií a stretával sa s náčelníkmi kmeňov. Niektorým dával čítať A.K. Coomaswamyho a Guénonove knihy opisujúce krízu sveta a rozdiel v mentalite a hodnotách Východu a Západu. V kmeni Čiernonožcov mu náčelník Crow Chief Reevis v r. 1947 prezradil (ako jedinému dovtedy), že máva sny, v ktorých vída pradávneho muža so sivými vlasmi, s neustále otvorenými očami dívajúcimi sa neprestajne všade. Prezradil to len Brownovi, pretože veril, že sa to týka jeho a muža, ktorý Browna poslal (Schuona). S kmeňovými vodcami hovoril Brown o kríze súčasnej doby a o „svätom mužovi“, ktorý ho poslal. Schuonova „misia“ - (priviesť ľudí späť k modlitbe a na cestu k Bohu) bola prijatá i svätým mužom Medicine Robe z kmeňa Assiniboine, ktorý cez Browna Schuonovi poslal zväzok sladkej trávy. Z Brownových listov z konca 50-tych rokov je zrejmé, že túžbou Čierneho jeleňa bolo navrátiť svoj národ na cestu predkov, k „náboženstvu fajky“. Brown výraznou mierou prispel k obnoveniu a zintenzívneniu praktizovania pôvodných obradov a odovzdaniu učenia nasledujúcej generácii. V roku 1947

¹¹ Aj F. Schuon sa prikláňa k tomu, že Neihardt mal zaznamenať odkaz Čierneho jeleňa v plnom znení bez úprav a skrátenia narácie „Veľkej vízie“. Je ale nutné priznať, že poet zachoval všetky stenografické poznámky a rozprávanie v plnom znení, v originálnej verzii, ktorá bola neskôr publikovaná pod názvom *Šesť starcov* (*Six Grandfathers*, Raymond De Mallie, 1984).

¹² Erichovi-Otcovi Gallovi dal Čierny jeleň pri adopcii meno *Osamelý Lakota* (*Lakota Išnala*) hoci neskôr pripustil možnosť lepšieho mena – *Dvaja muži* – ktoré by vystihovalo navonok belocha a vo vnútri Indiána, tvrdiac, že jeho duša sa po smrti tela vráti k Indiánom. Samotného J.E. Browna pomenoval S fajkou kráčajúci (*Čánupa Juhani Mani*).

týždeň trvajúce ceremónie vedené Čiernym jeleňom iniciovali kultúrne oživenie, vieru a návrat národa na červenú cestu, vedúcu z temnoty krízy, v ktorej sa indiánske národy ocitli.¹³

Od roku 1952 sa Tanec slnka opäť začal otvorene tancovať na Pine Ridge, keď synovec Čierneho jeleňa Fools Crow¹⁴ dostal povolenie priväzovať tanečníkov tradičným spôsobom. Tance Slnka v 80-tych rokoch 20. stor. mali už desiatky účastníkov a stovky táboriacich. Návrat praxe ďalších obradov je posilnený hnutiami „Práva Indiánov“ a „Červená sila“ počas 60-tych a 70-tych rokov. Lakotskí tradicionalisti praktizujú v súčasnosti všetkých sedem rítov zaznamenaných Čiernym jeleňom v knihe Posvätná fajka.

Počas poslednej choroby Čierneho jeleňa, informoval Joseph Brown Schuona, že starý lakotský svätý muž podstupuje intenzívne utrpenie a blíži sa k smrti. Posledný mesiac života Čierneho jeleňa odriekaval Schuon so svojou ženou Catherine špecifické modlitby k Božej Milosti za Čierneho jeleňa na marockých ružencoch v ich domove v Lausanne, vo Švajčiarsku. Tejto praxi sa venovali každý večer, čo korešpondovalo s popoludním v Južnej Dakote. V rovnakom čase Čierny jeleň zažíval snovú víziu¹⁵ „svätého muža z Európy“. ¹⁶

¹³ V roku 1947 mal Čierny jeleň vyše 85 rokov a jeho život poznačený veľkým utrpením (zomrela mu prvá i druhá manželka, viaceré deti a mal niekoľko úrazov) sa chýlil ku koncu. O to viac ho nadchla možnosť naplniť svoju víziu (ktorej súčasťou bolo, že mu k tomu pomôžu „ľudia z Východu“) a nechať opäť zakvitnúť strom v strede národa. Brown v ňom živil veľkú nádej, keďže pôvodná posvätná fajka ešte existovala v opatere svätého muža Elk Head (od ktorého prijal učenie o posvätnnej histórii Siousov i Čierneho jeleňa). Aj ďalšie kmeňové fajky ešte neskončili v múzeu a okrem toho, ako Brown informoval v listoch, majú Lakotovia všetky predpoklady k oživeniu pôvodného náboženstva vďaka ich výnimočnej ľahostajnosti k materiálnym záležitostiam. Vďaka Čiernemu jeleňovi spoznal Brown ďalších Indiánov žijúcich Tradíciou a približne päťdesiat starých mužov, ktorí s nadšením chceli pomáhať pri založení spoločenstva fajky. 18. decembra 1947 sa v Mandersone v Južnej Dakote zišlo okolo sto pamätníkov lakotských predrezervačných časov so svojimi skupinami. Od toho dňa sa každý večer po dobu niekoľkých dní stretávali pri obradoch. Svätí muži Malý bojovník a Čierny jeleň si pomaľovali tváre červenou farbou a obliekli sa do najlepšieho odevu. Malý bojovník vytvoril oltár. Brown spomína, že nikdy nevidel kňaza celebrowať obrad s väčšou dôstojnosťou, istotou a majestátnosťou ako vtedy. (Z listov J.E. Browna v knihe *The Spiritual Legacy of the American Indian*, World Wisdom, Inc, 2007)

¹⁴ Veľký liečiteľ a svätý muž. Jeho liečiteľské praktiky, prácu s kameňmi a bylinami popisuje T. E. Mails v knihe *Fools Crow*, Pragma 2001.

¹⁵ Príbuzní Čierneho jeleňa boli znepokojení jeho tranzmi a jeho jediná dcéra Lucy Looks Twice mu vzala marocký ruženec. Tento ruženec, dal starému Lakotovi J. E. Brown, ktorý ho mal od F. Schuona. Po odobratí ruženca jeho dcérou sa Čierny jeleň s mužom z Európy viac „nezhovára.“ Dcéra nemohla tušiť, že tým cudzincom bol Schuon, mysliac si, že skôr ide o jezuitu v čiernom hábite (ako neskôr priznala). Čierny jeleň bol s týmto ružencom napokon pochovaný, keďže jeho dcéra si uvedomila, že nebolo správne mu ho odobrať.

¹⁶ Je pozoruhodné, že Čierny jeleň vnímal Schuona ako Božieho človeka. Pre západného človeka je toto tvrdenie azda nadnesené, ale atribúty „svätosti“ Schuonovi nemožno upierať, teda aspoň v zmysle ako ich nemožno upierať veľkým učencom stredoveku-napr. sv. Tomášovi Akvinskému, či sv. Augustínovi, hoci Schuon svojím záberom určite stelesňoval skôr „platónsky“ alebo „eckhartovský“ typ.

Sám Čierny jeleň svojim životom rozptýlil akékoľvek pochybnosti, že bol svätým mužom-výnimočným človekom, vyvoleným viesť národ, uzdravovať a len svojou holou prítomnosťou posväcovať okolie. To potvrdzujú ľudia, ktorí jeho blízkosť zažili. „Každý deň rozprával niekoľko hodín až kým ho závoj ticha neumlčal a človek mal pocit, že je natoľko absorbovaný realitami, o ktorých rozprával, že slová už nemali zmysel“. J. Epes Brown priznáva, že najviac sa naučil práve z týchto chvíľ ticha, keď vyžarovanie prítomnosti a vznešenosť osobnosti Čierneho jeleňa hovorila vlastným jazykom, oscilujúcim medzi svetom hmoty a svetom ducha.¹⁷ V jednom z listov Schuonovi Brown píše: „Je dobré byť so svätým starým mužom, pretože je množstvo baraka (z arab. milosti, požehnanie, energie) prítomnej v jeho maqam (trvalom osvietenom stave), v jeho duchovnej chudobe, úplnej jednoduchosti, akoby detskej spontánnosti v jeho veľkom potešení z malých vecí, v láske k spevu a smiechu a rozveselovaní iných.“¹⁸ V liste otcovi Gallovi z novembra 1947 hovorí: „Je úžasnou osobnosťou a skutočne svätým človekom ... takmer slepý, nepretržite spieva svoje pradávne sväté piesne a na nič sa nepodujme bez toho, aby sa najprv nepomodlil. Často som sním sám ... podávame si fajku.. a nemáme potrebu sa rozprávať, pretože sme jednej mysle. Miluje deti...¹⁹ je milý, nežný s neskutočným zmyslom pre humor, čo je pravdaže charakteristické pre týchto ľudí.“

» Schuon a jeho prvé stretnutia s Indiánmi «

Schuon navštívil Ameriku prvýkrát v roku 1959 a opäť v r. 1963. Zamieril najprv do známej siouxkej rezervácie Pine Ridge, kde sa stretol s vnukom náčelníka Červeného oblaku, ktorý ho oficiálne adaptoval, dajúc mu meno *Wámpli Ohitika* (Statočný orol). Jeho žena Catherine Schuon, prijala meno *Onpahi Ske Win* (Žena s antilopými zubami - vzácne antilopie zuby sú ekvivalentom perál). Navštívili aj iné kmene a stretli sa s Indiánmi - Jedným perom, Benjamínom Čiernym orlom a Thomasom Yellowtailom (s ktorým sa Schuon prvýkrát stretol už v roku 1953 v Paríži). Vrcholom jeho dvojmesačného pobytu bola účasť – ako zainteresovaného diváka – na Tanci Slnka, o symbolizme ktorého budeme ešte hovoriť. Po ňom nasledovalo adoptovanie do kmeňa lakotských Siousov, potomkov náčelníka Červeného oblaku, kde Schuon prijal od delegácie členov kmeňa meno *Wičahpi Wijakpa* (Jasná hviezda), zatiaľčo jeho žena bola pomenovaná ako *Wowan Winyan* (Žena umelkyňa), hoci uprednostňovala svoje meno, ktoré jej prostredníctvom J. E. Browna dal Čierny jeleň – Orlia žena. Vodca ceremónie Schuonovi povedal: „Tvoje meno je Jasná hviezda; vždy keď uvidíme rannú hviezdu spomenieme si na teba.“

¹⁷ To nám pripomína známu „kvetinovú kázeň“, na ktorej Buddha bez vyrieknutia slov len pozdvihol kvetinu. Na znak pochopenia sa usmial len jeden z jeho žiakov, Kášjapa. Buddha (a iní zvestovatelia) okrem slov učili aj krásou svojej prítomnosti či poukazovaním na manifestáciu krásy.

¹⁸ 27. júl 1949, Manderson, Južná Dakota. List uvedený v *Black Elk, Lakota Visionary*, H. Oldmeadow, World Wisdom Books, 2018, s.159

¹⁹ Nikdy neprešiel okolo dieťaťa bez toho, aby sa k nemu neprihovoril. Navyše, ako sme už spomenuli, dieťa len nedávno prišlo od Veľkého ducha, ku ktorému sa starý človek poberá, čím sú si stavec a dieťa podobné.

Na dojmy po stretnutí s Thomasom Yellowtailom, Schuon spomína v liste Titusovi Burckhardtovi:²⁰

„Keď som opustil Paríž, bol som akoby obklopený spirituálnym čarom, takým spôsobom, že všetko sa mi javilo úplne vzdialené; každé vyrušenie bolo neznesiteľné. O dva dni neskôr, k ránu, tesne pred prebudením som mal tento sen: kľačal som - ako Indiáni pri Tanci Slnka – mal som v ústach pišťalku z orlej kosti - a hľadel som k Slnku, zatiaľčo zo všetkých strán sa rútili bizóny a tisíce hlasov zo všetkých kútov Neba spievalo: ‚Vravia: črieda bizónov prichádza...‘ Bolo to v lakotčine alebo v jazyku Absarokov, v mojom sne som mu rozumel. Avšak zabudol som, že to bola posvätná Pieseň Tanca Slnka, čo mi pripomenula moja žena, keď som jej o sne povedal; v skutočnosti je táto pieseň i v knihe Čierneho jeleňa.....O niekoľko dní neskôr, keď som vzýval Zvrchované Meno, upadol som do ľahkého spánku; náhle som mal v ústach posvätnú fajku a videl ako stúpa dym; dym sa zmiešal s Menom Alláh - akoby ho napísal do priestoru.“

S istotou je možné povedať – napokon aj sen to predpovedal – že Schuon bol prvým šeiichom islámskej súfijскеj rehole adoptovaným americkými Indiánmi, čím sa pripojil k poslednému článku reťaze pravdivej primordiálnej Tradície.

„S Yellowtailom“, píše Schuon „som mal veľmi špecifický vzťah; medzi ním a mnou je istý druh nevypovedaného priateľstva, ktoré je zakorenené v našich charakteroch. Patrí k tým ľuďom, o ktorých človek vie, že pôjdu do Neba, pretože opak by bol úplne nepredstaviteľný. Yellowtail je kombináciou istej detskej ťažkopádosti a jednoduchosti s podtónom svätosti... na hlbšej úrovni, niečoho kontemplatívneho, kňazského, pokojného, skutočne dobrého a na Boha sústredeného. Keď rozpráva, viaže obraz k obrazu, prúd reči je jemný, pomalý, a nekonečný, bez akejkoľvek seba-prezentácie či pokrytectva; a k tomu je skalou, nie kvôli tvrdosti, ale kvôli sile a trpezlivosti a niečo rozpomenuté a hlboké preniká celou jeho bytosťou. Svoje slová vždy sprevádza indiánskymi gestami, čím dodáva malebnú a vznešenú kvalitu svojej monotónnej a meditatívnej reči... zdá sa akoby tento nekonečne jemný a predsa tvrdý muž žil mimo času, akoby čas preňho plynul pomalšie.“

Thomas Yellowtail prijal Schuona do svojej rodiny v kmene vraních Indiánov v roku 1987, keď sa Schuon presťahoval do Ameriky. Schuona považoval za veľkého človeka, svätého muža, ktorého neskôr prichádzali navštevovať ľudia z celého sveta. Pri adopcii povedal: „Je mojím bratom. Sme vo všetkom na rovnakej lodi.“

²⁰ Titus Burckhardt - významný predstaviteľ Sophie Perennis, autor desiatok kníh o tradičnom umení, tradičnej vede, alchýmii, Súfizme. T.Burckhardt a F. Schuon sa stretli s Thomasom Yellowtailom v Európe (kde v hotelovej izbe v Paríži Thomas Yellowtail viedol obrad a predstavil obom spirituálne princípy vlastnej cesty) i na pôde USA, počas rituálu Tanca Slnka. Thomas Yellowtail aj v Burckhardtovi rozpoznal výnimočného človeka a uviedol ho do tradičného poznania Indiánov kmeňa Crow.

Nemožno popierať podiel F. Schuona na oživení duchovnej tradície severoamerických Indiánov a zachovaní ich spirituálneho dedičstva. Kompilácia jeho textov o indiánskej spiritualite je predstavená v knihe *The Feathered Sun* (World Wisdom, 1990), ktorá obsahuje i reprodukcie Schuonových malieb Indiánov. Priame aj sprostredkované kontakty s najvýznamnejšími predstaviteľmi pôvodného obyvateľstva Ameriky a privilégium adopcie do rodiny Siouxskeých Indiánov boli pre samotného Schuona požehnaním – *baraka*, na ceste religio perennis, ktorou celý život kráča. Až po prvej návšteve Ameriky (už ako známy predstaviteľ tradicionalistickej školy) ako sám priznáva, bola jeho duša skutočne vyliečená z rán mladosti. Pri jednom z meditačných rituálov a modlitebných stretnutí, ktoré sa často konali v susedstve F. Schuona u Michael Fitzgeralda,²¹ sa Yellowtail rituálne dotýkal účastníkov orlímimi perami. „*Kontakt so spirituálnou silou jeho orlích pier mal pre mňa špecifický význam: bolo to stretnutie s Religio Perennis cez médium Indiánskeho sveta.*“

Indiánske rituály túto esenciu len potvrdili: „*Otvorenie Tanca Slnka bolo jednou z najsilnejších vecí aké som kedy zažil*“ spomína Schuon na Vraní-Šošoní obrad.

„Symbolický význam a živelná, presviedčajúca moc Tanca Slnka boli absolútne ohromujúce. Strom je os, a tá je v našom srdci; rozličné elementy našej duše obiehajú okolo tejto osy, pohybujúc sa dopredu a dozadu v exteriorizácii a interiorizácii, oddelení a zjednotení.“

Ešte väčšia časť jeho úsilia o zachovanie indiánskej duchovnosti ostávala svetu skrytá. Modlitba. Schuon neoblomne veril v silu modlitby a invokácie božieho mena.²² A modlitbami bol sprevádzaný i zo strany indiánskych priateľov. Modlitba, ako sme už písali je mostom medzi človekom a božským svetom a preto niet náboženstva, ktoré by modlitbu nepoznalo a niet náboženstva bez múdrosti, ktorá je mostom medzi jednotlivými náboženstvami, či náboženskými Tradíciami. Kedykoľvek sa Schuon stretol s predstaviteľmi rozličných ezoterických Tradícií konverzácia sa ihneď upriamila na Múdrost' (sophia perennis), ktorú Schuon často prirovnával k povrázku modlitebného ruženca, na ktorý sú navlečené korálky jednotlivých náboženstiev. Nasledujúca príhoda potvrdzuje ich transcendentnú jednotu. Na cesty so sebou Schuon nosieval fotografie rozličných autorít ezoterických tradícií, ukazujúc ich ľuďom, ktorých navštívil. Tak došlo i k sprostredkovanému „stretnutiu“ svätého muža Šajenského kmeňa, ktorý bol „držiteľom posvätných šípov“²³ s Jeho svätosťou Džágadguru z Kančipuramu. Keď starému Šajenovi ukázal fotku s portrétom Džágadguru, ten na ňu dlho

²¹ Neskôr autora mnohých kníh o živote Indiánov – adoptívneho syna Thomasa Yellowtaila – angažujúceho sa v úsilí o zachovanie tradičného jazyka a kultúry Indiánov.

²² Na inom mieste Schuon píše: „*Svet potrebuje pustovníkov ako aj kazateľov. V Isláme sa hovorí, že rovnováha sveta vo veľkom závisí na existencii – niekedy ukrytej – svätcov a tiež na Invokácii Božieho Mena. Ak nie je človek svätým, je ním preda len Meno, a človek sa stáva svätým jeho invokáciou.*“

²³ Šlo o šajenského kňaza, uchováujúceho posvätné šípy, ktoré pred tisícmi rokmi priniesol Človek-Duch, transparentná bytosť, ktorú vtedy videl celý kmeň. Táto bytosť im šípy zverila s týmto posolstvom: „*Kým budete strážiť tieto Šípy, tvoji ľudia nevyumrú, ak ich stratíte, rieky a tráva vyschnú.*“ Na čo starý kňaz dodal: „*To možno bude znamenať koniec sveta.*“

hládel a jednu ruku dvihol k nebu v indiánskom geste modlitby. Dlho sa modlil a po čase na fotku položil ruku a následne si ju priložil k tvári a hrudi - indiánskym spôsobom, aby prijal požehnanie od Džagadguru. Nakoniec fotografiu zbožne pobožkal. Schuon sa počas celej scény vnútorne modlil. Môže sa zdať, že šlo jednoducho o prejav úcty, v skutočnosti to bola výnimočná chvíľa. keďže po prvýkrát v histórii indiánsky svätý muž prejavil svoju lásku k indickému svätému mužovi. To na hlbšej úrovni, ako sme už naznačili, podčiarkuje primordiálnu *Sanatana Dharmu* - viac či menej skrytú pod povrchom mnohých foriem ortodoxných tradícií – Univerzálnu Pravdu, ktorú svätí muži stelesňujú.²⁴ Tento príbeh indiánskeho a hinduistického kňaza bol v skutočnosti aktom modlitby a ukazuje nám, „že v modlitbe sú všetky pozemské rozdiely, ako napr. čas a priestor transcendované a že v modlitbe sme všetci v jednom stave čistoty a v jednej vôni Oslobodenia.“²⁵

Slová jedného z obdivovateľov F. Schuona, trapistického mnícha Thomasa Mertona, potvrdzujú nevyhnutnosť prítomnosti jednotlivcov ašpirujúcich k svätosti:

„Nezabudnime na spasiteľskú moc pustovníka, mnícha, samotára, boddhisatvu, mníšku, sanjásina, ktorí sa zo súcitu k vesmíru, z oddanosti k ľudstvu a bez ducha horkosti či rozhorčenia utiahnú do liečivého ticha divočiny, či chudoby alebo ústrania, nie aby kázali iným, ale aby vyliečili v sebe rany celého sveta.“

²⁴ Dokladá to, ako sme už stručne naznačili vyššie, i doktrína cyklov, tak príznačná pre hinduistický svetonáhľad, ktorá má svoju paralelu i v indiánskej vetve Primordiálnej *Sanatana Dharmy*. Posvätné zviera préríjnych Indiánov-Bizón symbolizuje *mahájúgu* (veľký cyklus) a každá z jeho nôh predstavuje jednu *júgu*-dobu. Biela bizónia žena Indiánom zvestovala, že na začiatku veľkého cyklu bol bizón umiestnený Veľkým Duchom na Západ, aby zadržiaval vody, ktoré ohrozujú zem. Každý rok tento bizón stráca jeden chl p a každou *júgu* stráca nohu. Keď stratí všetku srst' a nohy, voda zaplaví zem a *mahájúga* sa dovŕši. Analógia medzi býkom Dharmy v Hinduizme je veľmi pozoruhodná; v každej *júge* stiahne býk jednu nohu, čím duchovne stráca svoju silu a teraz sme na konci Kalijogy. Tak ako ortodoxní Hinduisti tak i Indiáni majú toto presvedčenie, ktoré je očividne pravdivé napriek všetkému svetskému optimizmu moderného sveta, ale dodajme, že kompenzáciou nášho najtemnejšieho veku je Milosť Svätého Mena a je zdôraznená v *Manava-Dharma Šástre*, v *Šrímad Bhagavate* a iných svätých písma. Porov. *Posvätná dýmka*, s. 191, a *The Feathered Sun*, s. 113

²⁵ F. Schuon, *The Feathered Sun*, s. 114